

July 7, 1976
**Information on Some Aspects of Georgi Markov's
Activity**

Citation:

"Information on Some Aspects of Georgi Markov's Activity", July 7, 1976, Wilson Center Digital Archive, Archive of the Ministry of the Interior, Sofia, Fond 22, Record 1, File 45. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group.
<https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/110651>

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan

70

Строго секретно!

Екз. № 2

69

СЛУЖБА
"ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ"
РАЗПОВЕРЕНО
по Рег. № 1165
от 28.05.2004г.

Д О К Л А Д

ОТНОСНО: състоянието на агентурно-оперативната работа на органите на ДС сред художествено-творческата интелигенция и работещите в средствата за масова информация.

Използват гостуванията на наши състави за извършване на антибългарска пропаганда и разпространяване на инкриминирана литература и материали. Инсценират провокации срещу наши дейци, обвинявайки ги в "крахби", нарушаване на обществените порядки и др., с оглед тяхното злепоставяне и компрометиране на НРБ.

Западните пропагандни централи – "Свободна Европа", "Дойче Веле" и др., се стремят да въздействуват на художествено-творческата интелигенция, подбуждат я към създаване на опозиция на партийната политика, противопоставят едни на други творци от различни поколения, с цел да ги въвлекат в остри котерийни борби, да инспирират прояви на дисиденство и пр. Опитват се да предизвикат органите на МВР към вмешателство в дейността на творческите съюзи, за да ги дискредитират. В тази насока най-активно използват изменниците Георги Марков, Петър Семерджиев, Димитър Инкьов и др.

Анализът на оперативните данни показва, че в резултат на идеологическото въздействие оказвано от външния противник и от някои враждебно настроени елементи, а така също и под влиянието на някои други фактори /кариеризъм, творческо безсилие, незадоволени амбиции, корупция и др./, в отделни лица и незначителни кръгове от тази част на интелигенцията се наблюдават негативни явления и процеси. Отделни творци отричат ръководната роля на БКП в областта на литературата и изкуството, отстъпват от метода на социалистическия реализъм и класово-партийния критерий при оценката на културни ценности, злословят, че са лишени от творческа свобода, клеветят социалистическата ни действителност /Иван Рудников, Михаил Величков, Георги Божилов – Слона, Блага Димитрова и Йордан Василев и др./.

На базата на ревизионистични схващания и на незадоволени карьеристични амбиции, в творческите съюзи на

писателите, композиторите и журналистите се очертават някои "микроструктури", участниците в които нарушават благоприятния климат за съзидателна дейност. Обикновено те се събират по повод на важни вътрешни и международни събития, изработват "своё отношение" към тях, което се стремят да популяризират и защитават от позициите, които заемат. Сред някои творци на художественото слово, изобразителното изкуство, музиката, киното, театъра и др. се наблюдава стремеж към модернистично изкуство, подражание на западни творци, симптоми на дисидентски прояви /кръговете около Петър Динеков, Любомир Тенев, Валери Петров, Гочо Гочев, Анжел Вагенщайн, Георги Мичев/.

През последните години се появиха отделни произведения с антисоциалистическа насоченост. В литературни издания бяха отпечатани неиздържани в идейно отношение публикации, някои от които с антисъветски характер. Направени бяха опити за реабилитация на буржоазни естети и литератори /Блага Димитрова, Йордан Василев, Христо Радевски и др./.

В произведенията на отделни писатели, драматурзи и режисьори се забелязват някои отклонения от класово-партийния подход. В това отношение отново се изявяват критикуваните Леон Даниел, Стефан Цанев, Вили Цанков, Р.Ралин и др. Подборът и интерпретацията на някои съветски пиеси, представени в столичните театри, в отделни фрагменти дават превратна представа за съветската действителност /"Енергични хора", "Ешелонът", "Грехове" и др./.

Беше направен опит за създаване на "стаен театър".

Данните сочат, че враждебно настроени критици, преводачи и културни дейци проявяват двуличие и утвърждават идейно нестабилни творци /Ат.Натев, Ат.Свиленов, Мих.Неделчев, Енчо Мутафов и др./.

Усилва се стремежът в някои музикални изпълнители и артисти да отиват в капиталистическите страни и се устройват там на работа. Сред част от тях се увеличават проявите на еснафщина, печалбарство, морално-битова разпуснатост, злоупотребите с валута и др. Тези прояви улесняват противника в подривната му дейност сред тях. След последното изменение през тази година на Постановление № 70 на МС от 1.VIII.1974 г. може да се очакват усложнения в оперативната обстановка по това направление.

Отделни лица, работещи в средствата за масова информация и пропаганда установяват контакти с граждани на капиталистически страни, с цел да бъдат поканени от тях. В дейността им проличава преклонение пред западния начин на живот /Владилен Попов, Тома Томов, Любомир Йорданов, Александър Обрешков, Тодор Димитров и др./.

В някои предавания на Главна идеологическа редакция при Комитета за телевизия и радио и редакция ЛИК към телевизията, участвуват лица с неясни класово-партийни и естетически позиции /Румяна Узунова, Георги Масларски, Любен Георгиев и др./. Бяха излъчени някои филми, които утвърждават чужди възгледи /"Рицарят Мезон Рух", "Обич", "Гости" и др./.

Напоследък се водят разговори за евентуални промени в програмата на съветската телевизия, излъчвана в петъчните дни, като се замени директната емисия "Време" с предаването "По света и у нас".

Сред художествено-творческата интелигенция и в средствата за масова информация и пропаганда има и прояви на корупция, които в някои случаи са свързани със "сивия поток" и възпрепятствуват мерките и усилията на партията за идейно-естетическото и политическо възпитание на трудещите се.

В изпълнение решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП и указанията на ръководството на Министерството,

работата на управление VI ДС и окръжните управление през последните две години беше насочена към провеждане на по-ефикасни мероприятия за успешното противодействие и пресичане подривната дейност на противника. Извършени бяха някои организационни и структурни преустройства, утвърдиха се перспективни планове за работа.

В резултат на засилената вербовачна дейност от отдела бяха придобити 54 агенти. Удвоена беше агентурата по линия на КТР. Придобити са нови агенти и в други среди на художествено-творческата интелигенция в центъра и някои окръзи. Вербовките са извършени на идейно-политическа основа. Около 85% от сътрудниците са с висше образование, към 90% са на възраст до 50 години, повече от 70% владеят чужди езици. Болшинството от агентите имат добри възможности за решаването на наши задачи и се очертават като перспективни кадри в своите творчески сфери. В окръжните управления за този период са вербувани 72 агента. По-активно са работили окръжните управления на МВР - Враца, Варна, Стара Загора, Русе и др. Понастоящем по линията работят 248 агента, от които 109 се ръководят от I отдел.

На основата на МЗ № I-5910/1975 г. в центъра са изградени доверителни отношения с 122 лица. Съобразно указанията на ръководството на Министерството бяха изучени 56 авторитетни специалисти в различни области на литературата, изкуството и културата, които при необходимост се използват като консултанти от отдела.

Ръководството на управлението се е стремilo в работата по делата, сигналите и контингента да съсредоточава оперативните сили и средства към обекти с най-остри прояви, които по своето обществено положение имат възможност да влияят отрицателно върху повече хора. През този период активно бе работено по Спас Русинов и Юлиан Томанов, Иван

Рудников, Лазар Цветков и групичките околo: Динеков, Блага Димитрова и Йордан Василев, Любомир Тенев, Анжел Вагенцайн, Мария Бойкикева и Вера Смилкова, Борис Димовски и Георги Мичев, Шиню Чернев и други.

В работата по делата и контингента е отделно поголямо внимание на превантивните мерки. Повечето от обектите по различни пътища бяха профилактирани и само 3 са осъдени. Провеждана е целенасочена дейност за разлагане в зародиш на някои групички сред по-младото поколение. По наши сигнали беше предотвратено издаването на някои неиздържани в идейно отношение книги.

Полагат се по-големи грихи за контраразузнавателно обезпечаване на излизачите зад граница художествени състави и лицата, които отиват на работа.

Подобрихме взаимодействието с ВГУ по пресичане опитите на посолствата за неконтролирани контакти.

По-резултатно се използват от ПГУ възможностите на наши агенти и доверени лица, отиващи зад граница за по-продължително време.

Засилено беше взаимодействието и с другите централни поделения на ДС. Подобри се контрола и помощта към окръжните управления. Чрез координирани действия с други поделения на ДС придобихме съществена информация по Петър Увалиев, Михаил Пъдев, Боян Планински, Бари Холънд и други.

В резултат на подобрената работа по делата, комплексното използване на агентурата и другите източници, сега ние знаем повече за противника, което ни даде възможност да разкрием някои изменения в тактиката на подривната му дейност срещу художествено-творческата интелигенция и работниците в средствата за масова информация.

Укрепват връзките ни с Комитета за изкуство и култура и с ръководствата на художествено-творческите съюзи, което

ни улеснява при провеждането на мерки за своевременното пресичане на някои негативни явления.

Има известно подобрене на сигналната функция, по-своевременно информираме ръководството на Министерството и чрез него ЦК на БКП, ръководствата на КИК и творческите съюзи.

Въпреки постигнатите резултати, както беше посочено в доклада на др. Министър пред Националното съвещание на ДС, работата по линията на художествено-творческата интелигенция не отговаря на оперативната обстановка и на повишените изисквания, които сега партията поставя.

Наличната агентура не ни обезпечавя по-плътен контакт с противника за водене на по-настъпателна работа срещу идеологическите подривни центрове, работещи срещу интелигенцията и евентуално завързване на оперативни игри. Част от делата на оперативен отчет не са осигурени с надеждна агентура. Незадоволителни са агентурните ни позиции в творческите съюзи на художниците, артистите и журналистите, и особено в импресарската дейност. В редица окръзи по линията има само по 1-2-ма агенти. Непълно се използват наличните възможности за маршрутиране на агентура от центъра към окръзите.

За постигането на по-голямо качество и ефективност в работата по тази линия, сега поставяме ударение преди всичко на някои въпроси, свързани с усъвършенствуване дейността на агентурния апарат.

Полагаме усилия да отстраним по-бързо недостатъците свързани с: ръководството, обучението и възпитанието на агентите; по-целенасоченото им използване съобразно обстановката; подготовката на оперативния състав за срещите, а така също внимателна преценка за евентуално освобождаване от отделни агенти, които са загубили качества.

На част от агентурата сме разработили перспективни планове за възпитание, обучение, за направлението на